

ZIMBABWEN AIDS-ORVOT

Zimbabwe Aids-ory:n (ZAOS) vapaaehtoisen ja työharjoittelijan käsikirja

Tervetuloa Zimbabween ja Dzivarasekwan (DZ) orpolasten pariin!

Tähän käsikirjaan olemme koonneet tietoa matkaan valmistautumisesta sekä selviytymisestä paikan päällä. Toivomme, että vierailu luoksemme Dzikwa Trustiin Zimbabween ja jakso Dzikwan toiminnan parissa täyttää odotuksesi, ja että kotiin palatessasi olet monta unohtumatonta kokemusta rikkaampi.

Taustatietoa Zimbabwesta

- Zimbabwen tasavalta (ent. Etelä-Rhodesia) on runsaan 13 miljoonan asukkaan sisämaavaltio eteläisessä Afrikassa Sambian, Mosambikin, Etelä-Afrikan ja Botswanan keskellä.
- Maan luonto on vaihtelevaa: runsaasti ylänköjä, puu- ja pensassavanneja, itäosan havumetsävyöhyke jokineen ja vuoret Mosambikin rajalla, kuumat alangot kaakossa ja etelässä, suuri Kariba-tekojärvi patoineen luoteessa/pohjoisessa ja maan ainoa sademetsä Viktoria-putouksilla.
- Pääkaupunki Harare, n. 2 milj. asukasta. Muut isot kaupungit: Hararen esikaupunki Chitungwiza, Matabelemaan pääkaupunki Bulawayo, Gweru, Mutare, Masvingo. Kaupunkien infrastruktuuri on hyvin kehittyntä, mutta talouden pitkä lama on rapauttanut teiden ja katujen kuntoa, vesilaitoksia ja sähköntuotantoa.
- Presidentti Robert Mugabe, joka on hallinnut maata vuodesta 1980 asti (Zanu-PF puolue).
- Kielet: Englanti, Shona ja Ndebele etelässä, Matabelemaassa. Hallinnon ja opetuksen kieli on englanti.
- Valuutta: Maa on vuodesta 2009 ollut virallisesti ns. monivaluuttamaa, ilman omaa valuuttaa. Pääkaupunkiseudulla käytetyin valuutta on USD, mutta myös Etelä-Afrikan randi /ZAR on yleinen varsinkin maan eteläosissa.
- Aikavyöhyke UTC +1. EI kesäaikaa.

Ilmasto Harareessa

Harare sijaitsee 1 483 metrin korkeudessa, joten sen ilmasto on miellyttävä, lauhkea. Päävuodenaikoja on kolme: kesä = syyskuusta huhti/toukokuuhun, jolloin ensin on kuivaa ja lämmintä, lokakuussa jo kuumaa ja sitten kuuma, kostea kausi marraskuusta maaliskuuhun; viileä ja kuiva kausi = talvi toukokuusta elokuuhun. Joillekin siirtyminen merenpinnan tasolta ylängölle voi aiheuttaa lievää huimasta ja väsymystä alussa. Sadekausi on siis marraskuusta huhtikuulle. Sateet ovat joskus hyvin paikallisia, usein lyhyitä rajuja ukkoskuuroja.

Päivälämpötilat vaihtelevat heinäkuun (kylmin kuukausi) noin +5-22 asteesta (yöllä lämpötila saattaa laskea jopa nollaan) lokakuun (lämpimin kuukausi) noin 15-30+ asteeseen. Tammikuussa, keskikesällä, lämpötila on noin 16-26 ° C. Hararen ylängöllä on yleensä aina mukava tuulenvire, joten ahdistavan kuumaa ei ole.

ZIMBABWEN AIDS-ORVOT

Koulujärjestelmä

Tukiohjelman piirissä olevat lapset käyvät pääosin Dzivarasekwan julkisia päiväkouluja. Lapset menevät yleensä esikouluun, ns. Grade 0-luokalle 5-vuotiaina. Zimbabwessa varsinainen koulu aloitetaan 6-vuotiaana ja ala-aste (Grades 1-7) kestää seitsemän vuotta. Yläaste (Forms 1-4) kestää neljä ja lukio (Forms 5-6) kaksi vuotta. Kouluvuosi on kalenterivuosi ja siinä on kolme lukukautta. Lomakuukaudet ovat: huhtikuu, elokuu ja joulukuu. Ala-asteella opiskellaan neljää ainetta: englanti, shona, matematiikka ja yhteiskuntaoppi. Yläasteella aineita on 8 – 11.

Jokainen ala-asteen päättävä oppilas kirjoittaa loppukokeen (Grade 7 exam). Yläasteen päättötutkinnossa (O-level exam) oppilas kirjoittaa kaikki aineet ja läpäisy-vaatimuksena on vähintään viisi hyväksyttyä arvosanaa. Kaksivuotisessa lukiossa oppilas valitsee joko humanistisen, kaupallisen tai luonnontieteellisen linjan. Lukion päättötutkinnossa (A-level exam) oppilas kirjoittaa kolme ainetta. Loppukokeet ovat loka-marraskuussa.

Dzikwa Trust Fund (Dzikwa)

Tulet mukaan yhteistyökumppanimme Dzikwa Trust Fundin käytännön toimintaan. Työnjako Suomen yhdistyksen ja Dzikwan välillä on: Yhdistys hankkii kummeja, muita tukijoita ja hakee valtionavustuksia ja Dzikwa toteuttaa tukitoimet kentällä. Yhdistys toimii täysin vapaaehtoisvoimin; Dzikwalla on pieni palkattu operatiivinen henkilöstö.

Dzikwa Trust tukee lasten hyvinvointia

Toimimme orpojen ja muiden hädänalaisten, mutta koulunkäynnistä innostuneiden lasten hyväksi Hararen esikaupungissa, Dzivarasekwassa, joka on tiheään asutettu köyhä lähiö noin 20 km länteen Hararen keskustasta.

Koulunkäynnin tuen lisäksi tukiohjelmamme lapsille tarjotaan omassa toimintakeskuksessa, kuten päivittäinen ruoka, tukiopetusta, IT-opetusta, terveydenhoitoa sekä monipuolista harrastustoimintaa.

Ennen matkaa

Ota rokotukset ajoissa! Tarkista suositukset täältä: www.rokote.fi/200/Matkailijan-rokoteopas.aspx

Pakkaa mukaan:

- Sopivia lämpimän/kuuman ilmaston vaatteita Dzikwan kenttätoiminnassa mukana olemiseen. Pukeutumiskoodi ei ole muodollinen, mutta kovin paljastavissa asuissa ei ole sopivaa esiintyä. Zimbabwelaiset itse pukeutuvat meitä muodollisemmin. Sandaalit ja toiset tukevamat kengät on hyvä ottaa matkaan. Yksi siisti asukokonaisuus esim. ministeriöissä käynteihin ja mahdollisiin edustustilaisuuksiin.
- Taskulamppu/otsalamppu ja siihen pattereita, tai käsin veivattava lamppu tms. ilman pattereita toimiva lamppu. Sähkökatkoja esiintyy lähes päivittäin. Varsinkin Dzivarasekwassa katkot voivat olla ajoittain pitkiä, jopa päiviä.
- Työpuhelimeksi peruspuhelin, johon saat paikallisen SIM-kortin. Toimivia, käytettyjä kännyköitä tarvitaan aina!
- Brittiläinen pistoke-adaptori
- Oma kannettava tietokone tai muu laite työntekoon. Dzikwalla on pöytätietokoneita, mutta ei riittävästi vapaita läppäreitä. Myös muistitikkuja on hyvä ottaa mukaan, tarvittaessa voit ostaa niitä myös Hararesta (muistikortit sen sijaan ovat paikan päällä usein piraatteja).
- Käsidesiä (voi ostaa myös paikan päältä)

ZIMBABWEN AIDS-ORVOT

- Aurinkorasvaa, aurinkolasit ja hattu
- Pieni muistikirja (perus-ruutulehtiöitä myydään kaupoissa).
- USD:t mahdollisimman pieninä seteleinä. (Varaa \$30 viisumia varten. Voit nostaa valuuttaa myös luottokortilla tai Visa Electronilla.)
- Lääkkeet (henkilökohtaisten lisäksi esim. malarialääkkeet ja maitohappobakteerit) ja mieluisat ihonhoitotuotteet (päivittäiskosmetiikan valikoimat ovat ihan hyvät täälläkin, jollei ole merkkiuskovainen). Harare ei ole malaria-aluetta, koska sijaitsee korkealla, mutta estolääkitystä tarvitaan matkaillessa muualla maassa. Malarialääkkeitä (esim. Deltaprim, tabletti otetaan kerran viikossa) saa paikan päältä ilman reseptiä noin \$3 hintaan, joten ovat huomattavasti edullisempia kuin Suomessa.
- Kevyttä vaatetusta, mutta viileitä iltoja varten myös lämpimämpää. Talvella fleece ja villasukat ovat hyvä varustus, samoin yöksi on hyvä olla pitkähihaista ja -lahkeista. Suosi kulutusta ja pesua kestäviä (Shelterillä käsinpesu), mukavia käyttövaatteita, joita voit halutessasi jättää Zimbabween. Ravintolaillallisia ja vierailuja varten kannattaa varata parempi (kuitenkin epämuodollinen) vaatekerta. Sisätossut ovat kätevät (varvastossuja myydään täällä lähes joka kadun kulmassa).

Huom! Varaudu siihen, että matkalaukkuusi voi olla tarve mahtua myös Oilin ja Sepon tavaroita (esim. kummilahjoja lapsille, vuosikertomuksia, ruisleipää, emmental-juustoa ja Fazerin sinistä...).

Suomen kunniakonsulin luota löytyy laaja Zimbabwe-Suomi-yhdistyksen kirjasto, joten kirjoja ei kannata raahata mukanaan montaa. Lentokoneessa viihtyvyyden taas takaavat yleensä leffat ja musiikki.

Valikoimat kaupoissa ovat ihan hyvät ja pääsääntöisesti kaikkea löytyy. Tuontitavarat ovat kalliimpia (Suomen hintatasoa).

Nautintovarastoon esim. Fazerin sinistä, salmiakkia, purkkaa, pastilleja ja ruisleipää tms.

ZIMBABWEN AIDS-ORVOT

Hararessa

Saat maahantuloilmoituslomakkeen joko viimeisellä lentoyhteydellä tai Hararen lentokentän tuloaulassa. Jos saat koneessa, kannattaa täyttää valmiiksi. Saavut aina turistina! Suomalainen saa viisumin 3 kk:ksi maksamalla kentällä 30 USD; tasaraha kannattaa varata sitä varten. Viisumi leimataan kentällä vain 1 kk:ksi ja uusintaleima tulee sitten hakea itse passin kanssa ennen leimatun ajan umpeutumista kaupungin keskustasta, paikasta: Immigration Nelson Mandela-kadulla (Archipelago-rakennus). Jos aiot käydä maan rajojen ulkopuolella 3 kk:n aikana, kannattaa ottaa **Double Entry visa**, nyt 45 USD.

HUOM: Matkan syyksi ilmoitetaan "holiday" ja osoitteeksi Zimbabwessa C/O Mr. Seppo Ainamo, #8 Cynthia Road, Mt. Pleasant, HARARE ja Cell: 0772 210 855.

Ilmoittautuminen listalle Finnish Citizens in Zimbabwe: Oili hoitaa nimet, ajat ja yhteystiedot Zimbabwessa Suomen kunniakonsulille, Jim Wardille.

Sepon ja Oilin koti:

Omakotitalo nro 8 Cynthia Road on vuokralla ja sijaitsee Mount Pleasantin kaupunginosassa. Katu on hiljainen, puiden kaunistama lyhyt katu ja toisessa päässä se on Sims-kadun jatke. Kun tulet kaupungista pitkin Golden Stairs katua (Sam Nujoman/ Second Streetin jatke), niin käännyt liikennevaloissa oikealle Norfolk-kadulle EU-lähestystön kohdalla. Jatkat n. 1km ja sitten vasemmalle Langbourne-kadulle ja lopulta oikealle Cynthialle.

Lähin ostoskeskus on Arundel shopping centre (Courn-kadulla), jossa on hyvä Pick & Pay, muita kauppiaita, ravintola, kahvila ja pankkiautomaatteja. Kun tulet Arundelin suunnasta, käännyt kauppiaiden jälkeen vasemmalle Norfolkille ja sitten heti oikealle Sims-kadulle, joka muuttuu lopuksi Cynthia Roadiksi. Jos käytät Combia, lähin pysäkki on Pendennis-kadun pysäkki.

Oilin ja Sepon kotitalouteen kuuluvat koirat Mikko ja Esko, sisäkkö/taloudenhoitaja Janet (ma klo 7.30 – 17.30 ja la noin klo 12 asti, aamupäivän tauko n. klo 10.30-11.30), pitkäaikainen puutarhuri Shepard (Janetin puoliso) sekä opiskelija Tendai (entisen uskotun sisäköön Futuren poika). Myös Shepherdin ja Janetin pinemmät pojat Bright ja Brian asuvat tontilla ja käyvät koulua lähitöillä. Shepherdilla on ajokortti ja oma auto.

Janet Jackson (sisäkkö/keittäjä at Masonic Hall) tulee auttelemaan lauantaisin ja muuten tarvittaessa.

Talossa on kaksi kahden hengen vierasmakuuhuonetta sekä vieraille oma WC ja kylpyhuone. Piha on iso ja avara ja siellä on uima-allas. Talossa on ADSL laajakaista ja wifi.

Oililla ja Sepolla on pieni kotikirjasto ja kirjoja löytyy lisää paljon ns. Suomi-kirjastosta, joka on Suomen kunniakonsulin Jim Wardin kotona. Sepolla on kattava DVD-kokoelma Bond- ja muita leffoja. Muita leffoja voit tuoda tullessasi lisäämään valikoimaa. TV:stä näkyvät vain Zimbabwen kanavat.

ZIMBABWEN AIDS-ORVOT

Dzikwan työntekijöitä, joiden kanssa tulet olemaan tekemisissä ovat:

- **Levita Chenera**, Field Officer, joka vastaa primary & secondary koululaisista päiväkouluissa, pl. sisäoppilaitoslapset ja joistakin jatko-opiskelijoista, Dzikwan kasvat kouluihin päin DZ:ssa
- **Priscilla Takawira**, Procurement Officer/ Centre Supervisor, joka vastaa sisäoppilaitoksen lapsista Dewuressa, jatko-opiskelijoiden stipendiasioista ja oppisopimushakemuksista, opintoharjoittelijoista, kaikista isoista hankinnoista (procurement) ja tarjousten hankkimisesta. Lisäksi hän on uuden yhdistyksen, Friends of Dzikwa Societyn hallituksen jäsen ja sihteeri ja vastaa varainhankinnan käynnistämisestä, anomuskirjeistä ja tapahtumien suunnittelusta.
- **Nyaradzai Matiza**, IT-opettaja ja Dzikwa Shelterin aikuinen, joka vastaa suojakodista, ja vastaa myös keittiön varaston tsekkauksista. Apuna hänellä on IT-luokassa vapaaehtoinen **Farai Pedzisai**, joka on tekninen avustaja. Nykyisin Nyaradzai vastaa toimintakeskuksen valvonnasta, vartijoista ja siivoojista sekä keittiön toiminnan seurannasta.
- **Assan Mponda**, Accountant eli Dzikwan kirjanpitäjä ja monitoimimies; on ajokortti ja oma auto. Kirjanpidossa on mukana auttamassa opiskelija **Prince Samson** ja viime aikoina myös laskentatoimen yliopistotutkinnon suorittanut **Troy Mbengo**.
- **Alouis Sagota**, Culture Coordinator ja usean aineen (historia, englanti, kirjallisuus) tukiopettaja
- **Pardon Mufudza**, Dzikwa Centren päävartija ja vastaa keittiössä tarvikkeiden antamisesta keittäjille (asuu Centressä). Muut vartijat: Matias Lukanza, James Gatsi, Ronald Ruzungunde. **Albert Ndukuruwe** hoitaa keskuksen pihaa.
- **Kitchen Ladies**: Karuwa Kindoni, Shingirai Wutete, Beauty Maringanise, Yeukai Kanhodo sekä Stella Chirikwao.
- **Siivoojat**: Linda Ben ja Belta Vhikinduku
- **Takawira Kindoni**, jatko-opiskelija ja lasten kulttuuriharjoitusten aktivisti (itse myös ammattitanssija)
- **Samudan ja Misheck**, paikallisia taiteilijoita, jotka vetävät lasten musiikki- ja tanssiharjoituksia yhdessä Alouisin kanssa.
- **Mr R. Mhakayaora**, metsässä Metsähankkeen Field Supervisor (hassunhauska, temperamenttinen itseoppinut ympäristönsuojelija, joka tietää hyvin paljon puista ja kasveista). Metsähankkeessa on oma Operatiivinen tiimi, jota vetää Metsähallituksen edustaja **Duncan Chiwala**. Toinen tärkeä jäsen on maatalousministeriön edustaja **Misheck Musokwa**, joka vastaa Agroforestry-koulutuksesta. Yleensä Metsähankkeen hallinnollisia asioita koordinoi joku Dzikwan vanhemmista opiskelijoista, nyt **Rumbidzai Chisamu**.

Muita tärkeitä ihmisiä:

- **Suomen kunniakonsuli, Jim Ward ja puoliso Sally Ward**, (ja heillä on myös kotonaan Zimbabwe-Suomi-yhdistyksen kirjasto), tel: 0772- 404 145 ja 0772-130 671
- **Aschraff Bhagoo**, Oilin "muslimiveli", hyvä ystävä, erikoispoliisi, auttaa kaikessa mahdollisessa; Dzikwa ostaa Bhagoo-perheen kautta esim. lankoja yms. tuotteita, tel: 0772-777 755 tai 0772-777 722
- **Larry Aavikko**, Oilin ja Sepon suomalainen ystävä, joka on asunut Zimbabwessa 1995 alkaen, tel: 0772-314 445
- **Kaisa Rouvinen**, SPR:n edustaja Zimbabwessa
- **Sharon Walleth**, ystävä ja Oilin ent. sihteeri at MEFMI, tel: 0772-216 515
- **Hashem "Hasse" Dajani**, Palestiinan suurlähettiläs ja ystävä, vaimo suomalainen, tel: 0772 276 106
- **Chris Veremu**, ystävä, liikemies, auttelee tarvittaessa Dzikwassa

ZIMBABWEN AIDS-ORVOT

- **Shila & Kirit Patel**, ystäviä, yrittäjiä, Shilalla matkatsto Star Travel ja Kirit johtaa EnBee koulupukuja tekevää ja myyvää firmaa
- **Stanley Gara**, HRE City District Officer in DZ, tel: 04 – 217 040, 04 – 216 425
- **Batanai Hodobo** – Officer in Charge DZ Police direct line: 04 – 217 879 tai 04-216 555 tai 0772-273 286

Doctors: Dr. Branco Svoren & ja hänen vastaanotollaan Dr. Anna, Dr. Brenda; Gynekologi Dr. Grabowska; Dr. Solomon Guramatunhu – silmälääkäri; Dr. Patrick Dhiliwayo – kirurgi

HUOM: On tapana, että uudet tulokkaat, pidempiaikaiset vapaaehtoiset ja opiskelijat käydään esittelemässä DZ poliisilla ja Hararen kaupungin edustajan luona. Poliisille viedään myös vieraiden nimilista ja oleskelun pituus. Tämä on varmuustoimenpide.

Dzikwa Board members:

- Mr. Stephen J. Chifunyise / playwright and culture consultant (pj)
- Mr. Unity Sakhe lawyer/ Kantor & Immerman (sihteeri)
- Mrs. Marah Hativagone / Chairlady ZTA & businesswoman
- Mrs. Paxina Kalulu / Consultant (wife of Dortor David Parirenyatwa – now Minister of Health & Child Welfare)
- Seppo Ainamo

Tärkeitä paikkoja:

- Shelter = suojakoti Dziwarasekwassa, Rujeko-kadulla #3861. Vuokratalo, jossa yleensä asuu useampia vanhempia lapsia & Nyaradzai Matiza, Alouis Sagota ja Edina-vapaaehtoinen. Shelterissä on huone vapaaehtoisille (3 sänkyä).
- Dzikwa Activity Centre, # 3147 Rujeko Street. Toimintakeskus, jossa keittiö, ruokala, ATK-keskus, toimisto, lasten pesutilat, pallokenttä, porakaivo, vesitankit, keittiöpuutarha. Toimintojen keskus.
- Oilin ja Sepon Pagomon koti: 6 A Pagomo Close, Monavale, HARARE
- Dzikwa Trustin metsä DZ PRY school #4:n ja #6:n lähellä oleva alue.
- Immigration office, Nelson Mandela-kadulla (Archipelago-rakennus).
- Oilin ja Sepon pankki ja Dzikwan pankki, Stanbic Bank Zimbabwe Ltd. sijaitsee keskustassa SSC-talossa, corner Sam Nujoma & Julius Nyerere. Siellä on luottoihmisiä (Aaron Rashama, Stanford Mhaga) sekä hyvä vessa.
- Jameson Hotel kaupungissa, Samora Machel-kadulla. Yleensä lasten poimintapaikka, kun mennään retkille.
- Grant Thornton Camelsa = tilintarkastajien toimisto, sijaistaa Enterprise Roadilla
- MEFMI – Oilin entinen työpaikka, alueellinen koulutusjärjestö ja sen sihteeristö, ystäviä

Ostareita:

- Hyvät ruokakauppakettjut: Spar, Bon Marche, TM, Pick & Pay
- Käytetyt kaupat: Avondale shopping centre; Strathaven Shops lähellä, Groombridge Spar (ml. luontaistuotekauppa, jossa mm. gluteenittomia tuotteita), Borrowdale shopping centre; Arundale shopping centre; Fife Avenue shopping centre
- Special markets: Maasdorp Avenuella, lähellä Bottom Drawer ravintolaa on KE aamuisin klo 8-12 ruokamarkkinat, joista saa mm. gluteenittomia leipiä ja leivonnaisia
- Handicrafts: Avondale flee market; Borrowdale flee market on Sundays; People's markets eri puolilla katujen varsilla; Doon Estate in Msasa.
- Kankaita: Mabelreign Shops kauppa nimeltä "Fabrics & Materials"

ZIMBABWEN AIDS-ORVOT

Kuntosalit ja uimalat etc:

- Highlands Country Club kuntosali
- Highlands swimming pool, Mt. Pleasant swimming pool, McDonald Park swimming pool, Les Brownes swimming pool

Sanomalehdet: Laajalevikkisin ja pääpuolueen äänenkannattaja The Herald, kriittisiä Daily news, torstaisin ilmestyvä Financial Gazette ja perjantaisin ilmestyvä Independent.

Instagram: Toimintakeskuksen hyöriinistä ottamasi kuvat voi merkitä hashtagilla: #dzikwa.

Päivien kulku:

- Aamiainen yleensä klo 7.30
- Työpäivät vaihtelevia, mutta pitkiä ja meneviä. DZ:aan pyritään menemään miltei päivittäin. Lauantaisin yleensä vain iltapäivällä klo 14-17 ja su ei yleensä mennä, ellei erityistä tapahtumaa.
- Centerin viikkokokous on torstaisin ja vapaaehtoiset ja työharjoittelijat osallistuvat yleensä kokoukseen.
- Pagomossa Janet laittaa ruuan, siivoaa, pesee pyykkiä ja petaa sängyt
- Ajoittain (yleensä viikonloppuisin) Janetia tulee auttamaan siivoamisessa Janet Jackson from Masonic Hall ja silloin tällöin ruuanlaitossa Solomon (Oili sopii kokkikeikat erikseen)
- Ravintoloissa tulee syötyä aika usein. Tosin joka päivä ei saa lounasta, joten aamiaisella kannattaa tankata.
- Nälkää ei kuitenkaan joudu näkemään – kannattaa jopa varautua lihomaan pari kiloa, sillä ruoka on hyvää ;)
- Kraanavettä ei juoda sellaisenaan edes kotona, vaan oman porakaivon juomavesi keitetään ja pulloitetaan. Yleensä ostetaan paljon pulloitettua.
- Varsinaisia vapaapäiviä ei ole viikolla, mutta jos tunnet olevasi sellaisen tarpeessa, osaa ehdottaa sitä. Vapaata pidetään normaalisti viikonloppuna.
- Sähkö on poissa muutamia tunteja lähes päivittäin. Pagomossa sähköä saadaan katkojen aikana tarvittaessa agregaatista (generator), mutta kännykät ja läppärit kannattaa ladata aina kun on sähköä.
- Pagomossa on langaton nettiyhteys, joka on kuitenkin sen verran hidas, että isojen tiedostojen lataaminen vie aikaa.
- Centerillä on langaton nettiyhteys ja tietokonealuokassa koneita, joilta pääsee nettiin, mutta yhteys on aika hidas. Tarvittaessa voi käydä keskustassa tai kauppakeskuksissa nettikahviloissa.
- Kuivana kautena Shelterillä ei aina ole kuumaa vettä, mutta Pagomoon voi välillä tulla lämpimään suihkuun/kylpyyn.
- Pimeä tulee aikaisin (klo 17.30-19 vuodenaikasta riippuen) eikä pimeällä ole turvallista liikkua ulkona yksin. Pyri myös välttämään ajoa pimeällä, ainakin yksin.

Mihin menee rahaa?

- Pikkudollareita tippeihin ja tietulleihin
- Ravintolassa syömiseen
- Puheaikaan (Dzilkwalta voi saada perusrahaa USD 5.00/2 vkoa)
- Kombilla kulkemiseen
- Tuliaisiin (ja omiin ostoksiin)
- Safarimatkoihin, esim. Imire 65 USD/hlö/päiväsafari ruokineen, Bally Vaughan 40 USD/hlö/päiväsafari ruokineen. Matka Vic Falls putouksille tulee huomattavasti kalliimmaksi, sillä matka on pitkä ja hotellimajoitukset ovat Euroopan hintatasoa, joten Zimbabwe ei ole edullinen matkailumaa! Vic Fallsille voi edullisimmin matkustaa ihan

ZIMBABWEN AIDS-ORVOT

mukavilla pitkänmatkan busseilla, lippu maksaa yhteen suuntaan nyt USD 60. Air Zimbabwen edestakainen lento USD 280. Halvimmat majoituspaikat Fallseilla ovat Hosteleita, joissa yö maksaa USD 12-15/hlö. Hotellimajoitus tasosta riippuen USD 80 – 180/kahden hengen huone/yö ml. aamupala.

- Mahdolliseen kauneudenhoitoon (Oilin kosmetologi Ann Jones 0772-328986) tai kampaajalla käyntiin (Dzikwa-tyttö Grace Chizive on kampaaja ja Oilin kampaaja on Charity 0772-782186).

Sekalaista sanastoa:

- Shamwari = kaveri
- Mazoe = paikallinen appelsiinimehutiiviste, löytyy yleensä kotoa jääkaapista valmiiksi blandattuna
- Pudding = jälkiruoka yleisesti, ei välttämättä vanukas
- Tab = paikallinen Cola Light
- Mineral water = vettä ilman hiilihappoa (hiilihapollista ei ole helposti saatavilla)
- Airtime = prepaid-liittymän puheaikaa
- Okei tarkoittaa myös kiitos (etenkin lapset voivat sanoa kiittäessään OK...mutta tätä vastaan "taistelemme" eli opetamme käyttämään oikeita verbejä!)
- Dzikwan varsinaisille tukilistoille kuuluvat kaikki ne Dzikwa-lapset, joille maksetaan full support eli kaikki koulumaksut, koulu-uniformut, kengät, etc., ja jotka saavat hyvinvoinnin ja virkistystoiminnan palvelut
- Lisäksi on ns. Sadza-group – nämä ovat lapsia, jotka eivät ole koulutuen tai muun täyden tuen piirissä, mutta voivat käydä päivittäin syömässä. Sadza tarkoittaa maissimuhennosta shonaksi.

Kulttuuritietoutta, turvallisuudesta ja niitä näitä asioita:

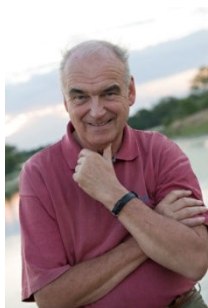
- Kaikki tervehtivät kaikkia iloisesti "Hello, how are you?..." Tavatessa ja kokouksissa ei ole oikeastaan sopivaa heti mennä varsinaiseen asiaan!
- Zimbabwelaiseen kulttuuriin kuuluu paljon halailua, kädestä pitämistä etc. Tervehdittäessä joko kätellään (tavallisesti tai jengitapaan) ja hyvien ystävien ja sukulaisten kesken myös halataan. Tavatessa tai puhelimesta ei sovi mennä heti asiaan; ensin tervehdykset.
- Shona-kulttuurissa lapsi katsoo alas ja puhuu hiljaisella äänellä puhutellessaan vanhempaa ihmistä. Yleensä ylös nouseminen ja suoraan silmiin katsominen voidaan tulkita vanhemman "haastamiseksi"; kohteliaimmillaan nuorempi polvistuu vanhemman eteen tuodessa esim. ruokaa tai kiittäessään erityisen kohteliaasti.
- Kokouksissa ei sopisi kritisoida tai moittia toista ihmistä suoraan muiden kuullen. Kritiikki tulisi antaa kahden kesken.
- Tieto ei aina kulje, sitä pihdataan helposti. Tutussakaan tiimissä ei ole oikein yleistä, että kysellään aktiivisesti tai kyseenalaistetaan muiden työtehtävistä.
- Tapaamiset ja ajat niille on syytä sopia tarkkaan ja varautua siihen, etteivät kaikki ole ajoissa paikalla tai edes ilmoita myöhästymisestä tai pois jäännistään. Dzikwassa koetetaan opetella siihen, että 15 min. korkeintaan voi olla myöhässä!!!
- TIZ="This is Zimbabwe" - tarkoittaa, että moni asia ei toimi aina ihan sujuvasti, esim. sähkökatkoja, vesikatkoja, puhelinlinjakatkoja on alituisen. Mutta oppiipahan luovaksi ☺
- Huom! DNA:n liittymät eivät pelitä täällä päin maailmankolkkaa.
- Suomalais-zimbabwelaisessa kulttuurissa hiljeneminen on tyytyväisyyden merkki ☺
- Yleissääntö on, että omista tärkeistä tavaroista tulee huolehtia hyvin. Ei pidä jättää arvotavaraa "ajelehtimaan" minnekään. Jos tarvitset kantoapua yms, pyydä aina mukaan nimetty lapsi tai lapsia ja anna tehtävä ja vastuu selkeästi.

ZIMBABWEN AIDS-ORVOT

- DZ:ssa on ystävällinen ilmapiiri ja kaikki tuntevat "Sepon väen". Tästä huolimatta ei kannata kuljetella passia, kortteja ja rahoja mukanaan, kun liikkuu jalkaisin esim. paikallisissa kaupoissa. Alueella on paljon köyhyyttä; ammattimaisia varkaita on liikkeelle ja he osaavat hommansa hyvin. Jos joudut kaduilla varkauden uhriksi, huuda kovaan ääneen "tsotsi" = roisto! Varkauksista tulee aina mennä tekemään ilmoitus DZ poliisille.
- Älä koskaan jätä arvoesineitä autoon näkyville, vaikka lukitsetkin auton.

Kaiken tämän varautumisen ja varustautumisen ja informaatioöhkyn jälkeen olet valmis varmasti yhteen elämäsi parhaista kokemuksista. KOE, NÄE JA NAUTI!

Kuvia:

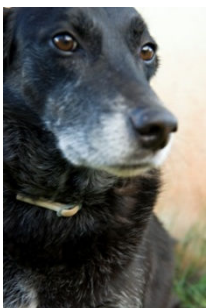
Seppo

Oili

Mikko

Esko

Janet

Shephard

Tendai

Levita

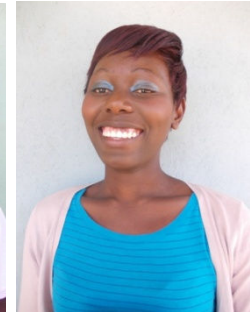
Priscilla

Assan

Alouis

Nyaradzai

Farai